

Sémantika znakových jazyků: 4. Distributive numerals and Distance Distributivity in Tlingit 1

21.3.2019

Cable, Seth. Distributive Numerals and Distance Distributivity in Tlingit (and Beyond). 2013. Dostupné na Lingbuzz.

Opakování

- Četba:

Co je reduplikace (morfologicky)?

Jaký typ reduplikace jsme viděli v jazyce Telugu?

Co vyjadřoval tento typ reduplikace (reduplikace sémanticky)?

D-operátor: jeho argumenty (kolik, jak se jmenují, jak se liší)

- ZJ:

fonémy

shoda v prostoru

reference loci (R-loci)

Četba (Cable 2013):

1. Intro

Distributivní číslovky:

- nutně distributivní význam celé věty
- číslovka interpretována jako ve skopu distributivního operátoru

- distribuce přes: a) entity, b) události
- morfologicky na *distributed share* (**co** je distribuováno)

- různá označení, spadá pod tzv. ***distance distributivity*** (jev, který zahrnuje i *binominal each*)

Distributivní operátor

$$[[DIST]] = [\lambda P_{\langle et \rangle} : \lambda y_e : \forall x . x \leq y \ \& \ \text{atom}(x) \rightarrow P(x)]$$

The diagram shows the lambda expression $[\lambda P_{\langle et \rangle} : \lambda y_e : \forall x . x \leq y \ \& \ \text{atom}(x) \rightarrow P(x)]$. Below the expression, there are two boxes: 'RESTRICTOR' and 'SCOPE'. An arrow points from the 'RESTRICTOR' box to the variable 'y' in the expression. Another arrow points from the 'SCOPE' box to the predicate 'P(x)' in the expression.

Distribuuje vlastnost P přes atomy plurality y.

2 argumenty

- restrikce: pluralita (y)
- skopus: vlastnost (P) distribuovaná přes pluralitu (x jsou atomy plurality y)

Distributivní scénáře

a) **Participant** Distributive Scenario

$\forall x . x \leq$ **KEY** **'they' & atom(x)** $\rightarrow \exists e . \exists y .$ **SHARE** **three.fish(y)** & x caught y in e

Atomy plurality jsou **individua**.

b) **Event** Distributive Scenario

$\exists e . \forall e' . e' \leq$ **KEY** **e & atom(e')** $\rightarrow \exists y .$ **SHARE** **three.fish(y)** & 'they' caught y in e'

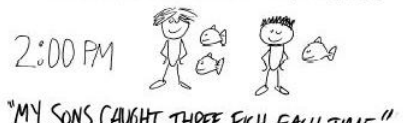
Atomy plurality jsou **události**.

2. Metodologie sběru dat

Rozhovory s rodilými mluvčími (5 exemplářů):

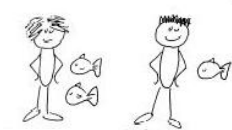
1. překlad vět z angličtiny
2. hodnocení pravdivosti přeložených vět v zadaném scénáři (*truth/felicity judgment task*)

1. SITUATION:
ONE DAY, MY SONS TOM AND BEN WENT FISHING. THEY PUT OUT THEIR NETS TOGETHER. EACH TIME THEY PUT OUT THEIR NETS, THEY TOGETHER CAUGHT THREE FISH.

"MY SONS CAUGHT THREE FISH EACH TIME."

→ Nás'gigáa xáat has aawasháat.

2. Nás'gigáa xáat has aawasháat.

false

Znaky ČZJ

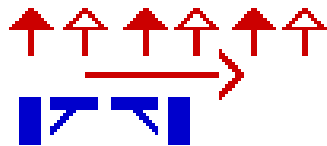
- Opakování:

DCERA, PES, MŮJ, KOUPAT

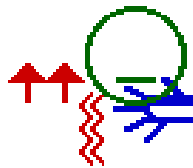
MANŽEL/MANŽELKA, SESTRA, JEHO, CO?, ŠVAGR/ŠVAGROVÁ, ŘÍKAT

- Nové znaky:

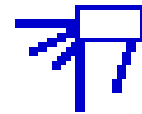
UČIT/UČITEL

PŘEDNÁŠKA

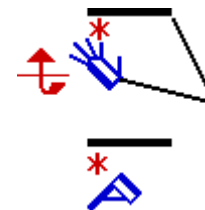
HEZKÝ

KRÁVA/BÝK

ŠPANĚLSKO

Klasifikátory v přirozeném jazyce

- morfémy obecnějšího významu
- neprovádějí klasifikaci
- vydělují referenta ze skupiny, masy
- zdůraznění určitých vlastností referenta
- nebo udržení jeho spojení se slovesem v rámci diskurzu
- v ČJ (trochu) podobné tzv. měrové fráze (litr vody, kilo písku)

Skupiny klasifikátorů

1) jmenné KLF (tj. klasifikátory pro jména)

- volné morfémy v rámci nominální fráze (NP)
- lze více než jeden v jedné NP
- výběr konkrétního klasifikátoru se řídí životností referenta a jeho fyzickými charakteristikami
- ne všechna jména musí mít odpovídající KLF
- pro jedno jméno lze užít víc KLF - syntakticky jde o **determinátory**, lze je užít i jako zájmena (pak se vynechává jméno v NP)

2) číslovkové KLF (tj. klasifikátory pro číslovky):

- volné nebo vázané morfémy
- povinné pro NP s číslovkou nebo kvantifikátorem
- výjimečně je lze užít i pro jiné slovní druhy
- sémantická kritéria pro jejich výběr jsou životnost, sociální status, směr, fyzické vlastnosti a funkce
- každé jméno, jehož referent se dá nějak kvantifikovat, **má povinně klasifikátor**, pro některá jména lze vybírat z více klasifikátorů, funkce je **vyčlenit referenty**, další funkce je anaforická

3) genitivní/posesivní/relační klasifikátory (tj. klasifikátory k vyjádření relace):

- volné nebo vázané morfémy
- v NP s posesivní konstrukcí, referují k sémantické třídě přivlastňovaného jména
- ne všechna jména mají takové klasifikátory, jejich **užití je omezeno na několik sémantických okruhů**
- kritéria pro výběr jsou fyzické vlastnosti, užití a někdy životnost
- některé jazyky mají jeden obecnější klasifikátor, který lze použít u více jmen místo toho specifického
- jejich funkce je vyjádřit vztah vlastnictví

4) slovesné klasifikátory (klasifikátory pro slovesa):

- vázané morfémy, které se připojují ke slovesu a jsou přímo spojeny s jeho argumentem (obvykle objektem nebo subjektem)
- výběr probíhá na základě široce daných kritérií (fyzické vlastnosti, užití, směr, orientace, množství, někdy životnost)
- ne všechna slovesa přibírají afix klasifikátoru (jen některá)
- pro jedno jméno lze zvolit více různých klasifikátorů
- jejich funkce je udržovat spojení s referentem (odkazování na referenta)
- tato skupina je v mluvených jazycích nejméně prozkoumaná

Klasifikátory ve znakových jazycích

- slovesné
- tvar ruky inkorporovaný do slovesa
- pronominální povaha
(slouží jako argument, referent)
- obecné vlastnosti klasifikátorů
v různých znakových jazycích jsou stejné,
inventář konkrétních KLF se v jazycích liší
- potřebují antecedent (diskurzivní)

(př.) přicházející OSOBA

